

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

IVRIS CANONICI|| SEV PONTIFICII|| PARTITIONES,||

Grégoire, Pierre

[Frankfurt], 1595

VD16 G 2996

14 De adulteriis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63677)

48. *P. tit. 21. addidit & aliam pœnam pro A*
confiscatione bonorum, si reatus conscien-
tia criminis pœnam confiscationis merenti
mortem sibi conscituerit, non aliter, vi-
de qua dixi libro 3. syntagmat. iur. ca. 22.
Si casu etiam quis se necauerit, vel mor-
tem sibi attulerit, vel ab alio fuerit oppres-
sus, non debet priuari sepultura, cap. ex
parte parentum, 15. de sepultur. lib. 3. titu.
28. ubi notat glossa, ad verb. non sponte,
quod si quis fugiens, de ponte se precipita-
uerit putans se inde euadere posse, non sit
priuandus sepultura. arg. can. nouit, 13.
distinctio. cum enim hoc pro bono & licito
facere possit, si contrarium intentioni ad-
uenerit, ex eo non debet puniri, nec illud
imputari. can. de occidendis 23. q. 5.

cc cap. 2. de pœnis lib. 5. titu. 37. can. omnes
presbyteri, 17. quæsti. 4. in concilio Tribu-
riensi sub Arnulpho Imperatore habito.
ca. 4. compositio uero diuersa est ex diuer-
sitate regionum, ut apud Longobardos sex-
centorum solidorum. can. qui subdiacono-
nũ. 17. q. 4. Fuerunt & aliquando in magna
veterum paupertate, delicta æstimata, vel
are modico, numariis pœnis indultis, ut
ait Iustitia. in §. pœna autem iniuriarum,
de iniuriis. Idque ex lege 12. tabularum,
ut ibidem, & apud Gellium lib. 11. ca. 1.
Plinium libr. 8. capit. 3. & in legibus an-
tiquorum Francorum, Boiariarum, D
Anglorum & Longobardorum, & simi-
lium. Solent & hodie indices damnando
reos, multam adiudicare crimen perse-
quentibus, & uxori & filiis defuncti ne-
cari, atque etiam stauero redrum ex bo-
nis damnati profundatione capelle, ut ore-
tur pro mortuo & occiso, multarumq; alia
adiudicatione uti.

dd c. aliquando, ca. Moses, can. femina, 32.
quæsti. 21. Cicero, 39. de pœn. Pan. vide E
que dixi quando animatus sit partus lib.
35. syntag. c. 15. nu. 8. Qui abortionis aut
amatorum poculum dant, etsi non dolo
faciant, tamen quia res est mali exempli
burpiliores in metallum, honestiores in in-

fulam amissa parte bonorum relegantur.
Quod si eo mulier aut homo perierit, sum-
mo supplicio afficiuntur. l. si quis aliquid,
38. §. qui abortionis, de pœn. P. & in cap.
si aliquid, §. de homic. qui aliquid libidinis
vel odii meditatione homini vel mulieri
fecerit, vel ad potandum dederit, ut non
possit generare aut concipere, aut nasci so-
boles, ut homicida tenetur. Si tamen sit
clericus, non est ideo irregularis, quia ia-
lis non sit ex homicidio presumptio, nisi actu
homo interficiatur iam animatus, cap. sic-
ut, de homicid. cano. 17. quod uero, & cap.
Moyse, 32. q. 3. Sed & mulier diuerso mo-
do punitur, si partũ inanimatũ aut anima-
tum uelut abigere. leg. 4. de extraordina.
crimibibus. l. 8. ad legem Cornel. de sicar.
& nouel. Leonis, 31. vsus tamen obmittit,
ut quomocumq; abortum mulier fece-
rit sponte, morte puniatur, & nisi doceat
quid de eius uero factum fuerit.

cc cap. 1. de his qui filios occiderunt, lib. 5. tit.
10. iure civili pœna grauior imponitur cu-
lei, occidentibus parentes aut filios, l. unci.
de his, qui paren. vel liber. occide. lib. 9. C.
tit. 17. leg. 9. ad legem Pompei. de parricid.
lib. 48. Pan. tit. 9. §. 6. de public. iud. apud
Iustinian.

ff cap. final. de his qui filios occider. ubi gloss.
finalis notat. Quod si nulla precessit illo-
rum culpa, uel negligentia in nullo sunt
puniendi.

DE ADULTERIIIS ET

STUPRO.

TIT. XIII.

a Similis titulus in 5. decretalium lib. tit. 16 agi-
tur. & de his rebus 38. quæsti. 1. & in lib. 48.
P. titu. 5. ad legem Iulianam, de adulteriis & stupro.
& libr. 9. C. titu. 9. & nouel. Leonis Imperatoris
32. de adulteriis manifestis deprehensis. & in ec-
logia B. sicut non lib. 20. titu. 27. Rursus de stu-
pro & raptu utrum agatur titu. 3. lib. 9. C. de
raptu utrumq; per uiduam nec non sancti-
monialium. & in §. si quis non dicam rapere, de
episcop. & clericis lib. 1. C. titu. 6. & in nouel. Ju-
stinian.

stiniani 143. de muliere raptum passa: & nouel. 130. de ea, quæ raptori suo nubit. & Nouel. 141. de his qui luxuriantur contra naturam, & in Nouel. Leonis 35. de raptoribus virginis, eorumque qui in raptu adfuerint, pœna.

CAPVT I.

1 Quid adulterium.

2 Coniunctionis illegitima species adulteriũ, stuprum, incestus, raptus, fornicatio.

3 Quomodo ista mixta ad pœnam consideranda.

4 Lenones.

Generaliter omnis coniunctio seu copula, quæ non habet potestatem vel naturam coniugii legitimi, dicitur adulterium, & omne stuprum adulterium est. **a**

2 Proprie tamen, diuersæ sunt fornicationis seu coniunctionis illicitæ species, quæ sequuntur. Adulterium, quod est alterius thori violatio, cõmixtio cum coniugato vel coniugata. **b** Stuprum, quod est communiter virginum defloratio, quamuis ad viduas & pueros & alios extendatur. **c** Incestus, qui est consanguineorum vel adfinium abusus. **d** Raptus, qui est, quando puella violenter de domo parentis abducitur, vt corrupta in vxorem habeatur, siue ipsi tantum puellæ siue ipsis solis parentibus, siue vtrique vis inferatur. **e** Fornicatio simplex sine præcedentibus qualitatibus, quæ est omnis coitus illegitimus cum meretricibus & aliis. **f**

3 Miscentur & concurrunt aliquando cum illa fornicatione qualitates aliæ subortæ ex qualitate personarum; vt, adulterium, incestus, stuprum, raptus, vel luxuria contra naturam, **g** vel brutalis infanda coniunctio, quæ diuersas habent pœnas pro modo diuersæ mixtionis criminis. **h** Sic coniuncta est lenociniũ & lenonum **E** consideratio.

4 Lenones autem & lenas dicimus, qui quæue mulieres quæstuaris prostituunt. Lenocinium enim exercere non minus est, quam corpore quæstum facere. **k**

SCHOLIA.

a *ca. nemo sibi blandiatur, 4. §. tolerabilior, 32. q. 4. ca. Idololatria, 28. quest. 1. sicque explicat Modestinus in l. inter stuprum, 101. de verb. signif. Inter stuprum & adulterium hoc interesse quidam putant, quod adulterium in nuptam, stuprum in viduam committitur, sed lex Iul. de adulteriis hoc verbo indifferenter vtitur. Et Papinianus in l. inter liberas tantum personas, 6. §. 1. ad leg. Iuliam de adulter. lib. 48. P. titul. 5. lex adulterium & stuprum promiscue, & ἀδελφὸν καὶ ἄλλοις, id est abusive appellat. Sed proprie adulterium in nupta ponitur propter partum ex altero cõceptum compositio nomine. Stuprum vero in virgine viduave committitur, quod Græci φθορὰν, id est, corruptionem appellant, & lex Diuina per verbum, non mœchaberis D. Matth. c. 5. vers. 28. cum sim. omnẽ cuiuscunq; generis prohibuit fornicationẽ, c. meretrices, 11. 12. q. 4. c. fornicarii, 88. dist. sic li. 60. Basilicorũ, tit. 27. c. 8. λέγειται ἰδίῳ μοιχείᾳ, & ἡ πρὸς παρθένον, ἢ χήραν φθορὰ: & κούριος δὲ μοιχεύει ἰδίῳ ἢ τῆς ὑπαυτοῦ παρθένῳ δὲ τῆς παρθένου & χήρας, id est adulteriũ quidem dicitur etiam in virgine, aut in vidua corruptio, propterea tamen adulterium est nuptæ, stuprum virginis & viduæ, vide qua dixi de hoc nomine mœchia lib. 10. synt. a. iuris, c. 2. nu. 35. & seq. facit & quod dicitur in c. tolerabilis, 1. §. virgo, 32. q. 5. virgo prostitui potest, adulterari non potest, nec lupanaria infirmant castitatem. Causa autem cur stuprum & alia species contineantur sub adulterio in iure civili, potest esse, quod & lex Iulia, qua lata fuerat principaliter de adulterio, omnes etiam alias illiciti coitus species puniat, sicque Iustinia. in §. item lex Iulia. de public. ind. iudicat.*

b *cap. adulterium, 36. quest. 1. d. l. inter liberas, §. 1. & l. stuprum, 34. ad l. Iuliam de adulter. & l. inter stuprum, 101. de verbo. significat. P. ea tamen, quæ nupsit cum eo.*

- quem ignorabat iam habere uxore aliam, non est adultera quoad primum, nisi cum eo postquam id ipsum rescuerit, concubabat, c. si virgo nupserit, 34. q. 2.
- c** in proxime citatis legibus tamen late aliter stuprum dicitur in muliere alia quam in virgine libera non concubina, & in vidua, d. l. stuprum, 34. ad leg. Iul. de adulter. in vidua nempe honeste viuente, in §. item lex Iulia, de public. iudic. dicitur & committi stuprum cum masculo, in **B** l. qui domum, 8. ad l. Iul. de adulter. cum vir nubuit in feminam, l. cum vir, C. eod. tit. add. papav. hanc luxuriam contra naturam, vocat nouel. 141. ut non luxurientur contra naturam, Sodomitam, cuius origo nominis colligitur ex cap. 19. Genesios.
- d** cap. lex, §. 1. 36. q. 1. l. si adulterium cum incestu, 36. ad legem Iuliam de adulteris, P. qua sint autem persone, cum quibus incestus admittitur, docet c. de incestis, c. nec eam, 35. questio. 3. l. sorores, 49. leg. nuptia consistere non possunt, 13. & sequent. & l. si. de rit. nup. l. si. C. de incest. nupt.
- e** d. c. lex, §. 1. 36. questio. 1. ex stat. in. de rapt. virginum, C. & alii tit. de quibus in principio litera adixi, c. cum causam, 6. de raptor. lib. 5. tit. 17. Et proprie raptus est, ubi nihil de nuptiis rapta fuerit antea tractatum, d. l. c. lex illa. Nec hoc iure Pontificio raptor dicitur, qui prius desponsauerit mulierem, & qui eius consensu etiam inuitis parentibus eam abduxerit, d. ca. cum causam, 6. de raptori. Contra iure civili l. vnic. C. de rap. virg. Raptus illicitus coitus, a corrumpeudo est dicitur, unde qui raptus potitur, stupro fruuitur. capit. raptus, 36. questio. 1.
- f** d. l. c. lex illa, §. fornicatio, 36. questio. 1. est scortatio omnis illicitus coitus, c. 1. §. qui ergo, 32. q. 2. ca. meretrices, 32. questio. 4. est proprie autem solui & solute a matrimonio.
- g** gradus sunt peccatorum & adulterii malum vincit fornicatione, vincitur autem
- A** ab incestu, peius enim est cum matre, quam cum alterius uxore concumbere, sed adhuc pessimum, quod contra naturam fit, can. adulterii malum, cum tribus sequentibus, 32. questio. 7. a fornicibus, id est, concameratis cellis, sub quibus Rome meretrices habitare consueuerant omnibus exposita, fornicatio dicitur: & fornicus ponitur pro lupanari & meretricia cella, qua Grecis παραγορνειον, ut inuuit Luuenalis Satyra 3.
- Lenonam pueri quocumque in fornice nati.
- Meretrix dicitur, que multorum libidini patet, c. 16. vidua est, 36. dist. can. meretrices, 32. q. 4. que palam quaestum corporis sui facit, Palam autem dicitur facere quaestum, non tantum qua se in lupanari prostituuit, verum etiam si qua, ut a selet. in taberna canponaria, vel qua alia, pudori suo non parcat. Et palam accipiens, id est, sine delectu, non si qua adulteris vel stupratoribus se committit, sed que vicem prostituuta sustinet, secundum Ulpia. in l. palam, 43. de ritu nuptia. lib. 2. P. titu. 2. vide que tractauimus de meretricibus & concubinibus, lib. 10. synt. iur. c. 1. & 2.
- h** de quibus omnibus, & de speciebus luxuria vetitis, & de penis, nos abunde tractauimus lib. 36. synt. iur. cap. 6. de adulteris simplicibus. ca. 7. de mixtis adulteris & incestu. cap. 8. de raptu, c. 9. de stupro in virgine & viduis. ca. 10. de praepostera libidine. c. 11. de lenonibus, & aliis ad luxuriam pertinentibus, c. 12. 13. & 14.
- i** l. palam, 43. §. lenas, de ritu nupt.
- k** d. l. palam, §. lenocinium, imo & maius. l. 4. §. 13. de his qui notant. infra. P. §. 1. de lenonibus. nouel. 14. fit autem lenocinium pluribus modis, nempe & prostituendo & operam prostitutionis dando, d. l. palam, & nouel. de lenonibus. Item si quis deprehensam uxorem in adulterio, retinuerit non damnata, aut non accusata, si q. patronus eius turpitudinis causa, ca. 1. & ca. apud apud misericordem, 10. §. quod si in adul-

terio, 32. q. 1. l. 2. l. castitati, ad legem Iul. de adulter. C. lib. 5. tit. 16. ca. 3. de adulter. & qui recipit pecuniam pro adulterio uxoris sua. l. 2. §. lenocinii, ad legem Iuliam, de adulteriis.

CAPVT II.

De pœna adulterii.

Maritis, etiã ex suspitione adulterii permissum est uxores accusare, & ipsi, a plus quam ceteris, licet accusare & defendere, *b* accusat & vxor maritum, nõ tamen licet ex suspitione adulterii coniugibus se separare, aut se dimittere, nisi prius causa cognita & probata. *c* Separatur autem matrimonium quoad thorum propter fornicationem, *d* nec ex causa dimissam maritus tenetur vxorem recipere. *e* Nisi forsã & ipse quoque adulterium cõmiserit; Et ita paria delicta mutua compensatione tolluntur, quod pertinet ad illos. *f* Quod si mulier ob causam fornicationis iudicio ecclesiã, aut propria voluntate a viro recesserit, nec reconciliata ei fuerit postea, dotem aut dotalitium repetere non poterit. *g* Non licet autem vxorem deprehensam in adulterio occidere, vel eius adulterum hoc iure. *h* Quamuis civili excusetur homicidium iusto dolore mariti. *i* Adultera porro utroque iure damnata, in monasterium detruditur; *k* laicus pro adulterio excommunicari debet, *l* & pœnitentiã subiici; *m* iure civili vero capitali supplicio condemnatur. *n* Si quis autem clericus adulterasse, aut confessus, aut conuictus fuerit, depositus ab officio, communionem ecessã, toto vitæ suæ tempore in monasterium detrudatur. *o* Grauius tamen esset puniendum adulterium cum incestu. *p* Veruntamẽ si pœna imponenda sit sanguinis, adeundus erit iudex secularis, *q* qua tamen extra pœnam illam & iudex ecclesiasticus possit punire adulteros, *r* & criminaliter & civiliter iudicare a coniugibus institutam accusationem. *s*

SCHOLIA.

- a** *c. maritus, 4. de adulter.* Olim tamen iure civili, non erat maritis accusatio adulterii permissa constante, & nisi soluto matrimonio, l. constante, 26. ad legem Iul. de adult. l. miles, 11. eod. tit. l. crimen, C. eo. tit. quod fuit emendatum nouo iure, authent. sed hodie, C. eod. tit. §. quia vero plurimas, vt liceat matri & auia, in nouel. potestque ex eodem iure, etiã sine suspitione calumnia, aut sine metu talionis accusare, l. sine metu, & leg. mariti lenocinium, 29. l. quasi-tum, 40. ad leg. Iul. de adult. *P.* permittitur autem primo loco marito, si velit accusare, potest & permitti coniunctissimis personis, non autem omnibus, ne forte conuentiã matrimonia, ea accusatione turbentur, l. quamuis, C. ad legem Iuliam, de adult.
- b** *iure pontificio ita receptum, in c. 1. vt lite non contestata, non procedatur ad testium examinationem, lib. 2. tit. 6. quamuis aliquando iure civili & lege & tabularum, aliter fuerit receptum. l. 1. C. ad leg. Iul. de adult. hodie tamen potest, nouel. 134. c. 10. & 11. §. si quando, & seq. vt nulli iudice liceat haber. loc. seruator. Potuit & impudice viuentem olim repudiare, Euseb. lib. 4. ca. 17. l. consensu, 8. §. si quas igitur, de repud. lib. 5. C. titu. 17. olimq; etiam mulier de adulterio accusata in maritum crimen retorquere poterat. l. 13. §. 5. de adulter. *P.**
- c** *c. tua, de probatio. dict. c. 1. vt lite non contesta. can. multorum, 35. quast. 6. c. priusquam, 27. quast. 2. non sufficit autem propositum fuisse adulterium, nisi probetur. c. significasti, 5. de adulter. notat tamen Panor. ad cap. tua fraternitatis, nume. 6. de adulteris, & in cap. plerunque, de donat. inter vir. & vxor. quod maritus, si adulterium sit manifestum, potest auctoritate propria denegare debitum conjugale, & coniugem domo expellere; contra, si occultum. Non possit tamen lucrari dotem, ob*

adulterium; nisi sententia fuerit secuta; & A
 hanc sententiam firmat; (et si alias plures
 contrarias referat dicendum, dotem lucra-
 ri quoque ex adulterio occulto.) ex c. Aga-
 thosa. 27. quest. 2. & ad hac facit etiam c.
 significasti, de diuortio, addit autem in d.
 loco Panorm. hac verba, postquam dixit
 dimitti posse uxorem ex adulterio occulto.
 Et hoc puto, inquit, siue sit manife-
 stum adulterium siue non; nam ipse sci-
 licet Deus dedit hanc potestatem, ut pos-
 sit dimittere propter fornicationem;
 fateor tamen quod ipsa compellit ad
 restitutionem, nisi constet de adulterio.
 d Nam si adultera incorrecta, maritus ad-
 ulteram sciens retineat, particeps est deli-
 cti, non etiam si correctam & emendatam
 recipiat, c. 3. de adulte. c. 1. §. imo cum illa,
 c. sicut, can. si quis uxorem, can. apud mi-
 sericordem, cap. quid si, 32. quest. 1. l. 2. §.
 marito, & l. mariti lenocinium, ad legem C
 Iul. de adult. P. l. 2. C. eo. tit. de repetitione
 etiam emendata agitur in l. generari, §. rea
 adulteri, l. si quis adulterium, 33. §. si quis
 dimissam, ad leg. Iul. de adult. authent. sed
 hodie, eod. titul. C. §. si vero, ut nulli iudic.
 liceat habere loci seruator. Separatio hac
 non est vinculi matrimonii; Quod enim
 Deus coniunxit, homo separare non potest.
 DD. Matthai 19. Luca 10. c. quos Deus,
 33. q. 2. cap. de infidel. de consanguini. & D
 affinita. ca. inter corporalia, de translatio.
 episcop. Sed tantum cohabitationis & tho-
 ri diuisio, ca. penult. & fin. de adulterio, &
 sublata sunt hodie omnes soluendi matri-
 monii ex Iurisconsultorum, & Cesarum
 legibus permissiones, de quibus in l. consen-
 su. C. de repudiis, §. has itaque causas, de
 nupt. in nouel. & sic quoque prohibentur
 diuortia in ca. 2. de diuor. ca. in coniugio,
 32. quest. 5.
 e si nolit, etiam post penitentiam peccatam,
 c. gaudemus, de conuers. conuga. cano.
 admonere, 32. questio. 2. quo casu nolente
 recipere uxorem marito, ca. damnata de-
 trudenda erat in monasterium, ad agen-

dam perpetuam penitentiam. d. c. gaude-
 mus, & authent. sed hodie, C. ad legem Iul. de
 adult. & §. si vero, ut nulli iudic. liceat ha-
 bere loc. serua. in nouel. At maritus in-
 terim debet innuptus remanere, qui non
 vult reconciliari uxori, & non potest vi-
 uente uxore alteri coniungi sine macchia,
 prout disputauit fuse de veritate eius sen-
 tentia, reiectis contrariis, in lib. 9. synag.
 capit. 18.

B f c. pen. & fin. de adult.

g c. plerunque, 4. de donat. inter vir. & uxo.
 lib. 14. titul. 20. ubi & glossa fina. disputat
 questionem; nam si mulier, que separata
 fuit propter adulterium postea doceat ma-
 trimonium non. constituisse inter coniuges
 propter proximitate vel alio modo, amittit
 dotem, eo quod non censetur esse adul-
 terium, nec dos, ubi non est matrimonium,
 & tandem concludit nec probat tamen, am-
 mittere nihilominus dotem. Iure civili etiam
 dos amittitur ex adulterio. l. consensu,
 de repud. C. §. si vero, de adulterio, §. quia
 vero plurimas, ut liceat matri & auia, & c.
 in nouel. id ipsum dicendum erit de marito
 ob adulterium separato, ut amittat lucrum
 nuptiale, & donationem propter nuptias,
 que adiudicentur uxori. cap. 1. ut lite non
 contestata. lib. 2. titul. 6. l. consensu, §. si ve-
 ro, de repud. C. quia mulier & vir isdem
 legibus in causis thori & matrimonii iudicantur
 pares, cap. si quis uxorem, 32.
 quest. 1. in utroque tamen coniuge obser-
 uandum est, ne sint ex matrimonio filii,
 nam tunc filius lucra illa ex adulterio in
 proprietate relinqui debent filio, §. si de ad-
 ulterio, ut liceat matri & auia, in nouel.
 notat tamen singulariter Panorm. ad cap.
 plerunque, numero 3. quod maritus non
 lucratur dotem ob adulterium uxoris se-
 parato matrimonio a iudice seculari, quia
 iudex secularis non. dicitur competens,
 dum agitur civiliter de separatione ma-
 trimonii, capit. iua. de procurat. Ioannes
 Andreas ad capit. 2. de foro competens.
 Quamobrem laici iudices in hac quest.
 alii

aliis adiudicationibus videntur, & si criminaliter iudicent, possunt & dotem adimere secundum dictam authenti. sed hodie, de adulteriis, C. & dictum capit. plerunque, de donatio. inter vir. & vxor. verum si adultera postea fuerit viro reconciliata, ut colligitur ex dict. ca. plerunque, non amittit dotem; quia maritus postea ei obucere non potest fornicationem, capit. quemadmodum, de iureiurand. can. quod autem, can. non erit, 3. 2. questio. 1. nec potest reprobare mores, quos iam ipse comprobauerit, l. si vxor, in fin. ad legem Iul. de adulte. Pand. can. horrendus, 3. 2. q. 2. nisi postea iterum fornicaretur.

h ca. si quod verius, c. admonere, c. inter hac sanitas vestra, 3. 3. quest. 2. Tene tamen Iulius Clarus, lib. 5. senten. iuris, §. homicidium, num. 5. & §. 4. hanc permissionem iuris civilis occidendi deprehensum adulterum, non esse contra conscientiam.

i leg. Gracchus, ad leg. Iuliam, de adulter. si inueniat in domo sua adulterantem, licet & patri id ipsum cum distinctionibus, in l. quod aut lex, 2. 3. leg. marito, 2. 4. ad legem Iuliam, de adulter. P. §. his quoque, ut liceat mat. & auia, in nouel. de lege, qua permittebat adulteram cum adultero simul deprehensos occidere, & ex qua in matre & filio licebat adulterium vindicare, meminit Seneca lib. 1. controuersiarum controuers. 4.

k c. gaudemus, de disort. iure civili autē verberatur, §. si vero, ut nulli iudicum liceat habere loci serua. in nouel. authentico. sed hodie, ad legem Iul. de adulte. C. mors indicta adulteris lege antiqui testamenti divina, lapidationis, Exod. 20. Deuter. 22. Leuit. 20. & lege civili in l. 39. in fine, ad legem Iul. de adult. P. non. Leonis 3. 2. vbi & alia minor poen. ut natus adultero & adultera absconduntur.

l c. intelligimus, c. ad l. Iul. de adult.

m c. 2. significasti, de adult.

n §. non lex Iulia, de adult. de publ. indic. apud Iustinian. quamuis, C. ad legem Iul.

de adult. & secundum locum in poenis obtinet adulterium, ca. quid in omnibus, 3. 2. quest. 7. Puniantur & extra ordinem sollicitatores alienarum nuptiarum, etiam si effectu sceleris potiri non potuerint. l. 1. de extraordinariis criminib. lib. 4. 7. P. tit. 11. vide qua diximus de poen. adulterii l. 36. syntagm. c. 7. Hippomenes, vnus ex genere Codridarum, cum deprehendisset apud filiam Limonam adulterum, hunc quidem vna cum filia ad currū alligatum, interfecit, illam vero cum equo subiugum constrinxit, donec mortem obiret. Heraclides in poluicis, in principio in Atheniensium republ. & rursus in republ. Tenediorum refert, Cygnum, filium suum Tennen, accusatum de adulterio quamuis falso, cum nouerca, cista inclusum in mare proiecisisset, legem autem posuisse Tennen, ut si quis adulterum deprehendisset, ut eum securi trucidaret. Deprehenso vero filio ipsius, cum is, qui eum deprehenderat, Regem, quid faciendum esset, rogasset, respondisse, lege vteretur. Tradit & in Lepratarū politia legem, ut Leprosos, si quos adueros caeperint, vinctos per urbem totum tri-duum circumducant, & perpetuā infamia notam illis inurant; Mulierem vero, per undecim dies amictam, tunica pellucida, discinctam in foro statuam, & infamia afficiant.

o ca. 10. si quis cleric. §. 1. distin. ex 3. synodo Aureliacensi cano. 7. & ibi praedicta verba ita expressa sunt, ut nullis iudicibus vel interpretibus commentandi relicta sit via, & probatur ex sententia, qua lata est contra episcopum in can. laior, 4. 4. 2. quest. 7. quamuis eam poenam nitatur temperare Paulus Grillandi tractatu de poenis omnifariam coitus, imo infamatus presbyter de adulterio, ad confessionem adulterae debet se purgare cum vicinis quinque presbyteris iurantibus, quod si non potuerit se purgare, ob officio suo debet suspendi, c. significasti, §. de adulteriis, ut in cap. quam sit graue crimen. 9. de excessione pra-

lato. diaconus qui publice dixerat se cognouisse uxorem cuiusquam, qui ideo eam dimiserat, iubetur deponi ab officio & beneficio. Dispensare tamen poterit cum clericis episcopus, post peractam poenitentiam, in adulteris & aliis criminibus inferioribus, neque debet omnem depositum post poenitentiam, curia seculari tradere, c. at si clerici, 4. §. de adult. de indic.

P sic adulterium hoc cum incestu vel nephario cotu habet iure civili poenam capitale, & foemina & masculus aequo puniuntur, leg. si adulterium in principio, & ibi Bartol. de adulte. quod & tradit Angelus in tractatu criminalium ad verba che mai, ubi agit de adulterio.

q c. sententiam, ne cler. vel monach.

r ca. gaudemus, de conuersio. coningat in detrusione in monasterium ad poenitentiam, ut in c. de benedicto, §. 2. q. 1. iubetur diacono, cui adulterii cognitio delegata fuit, ut poenam adulterio imponat separationis, mactationis, seu multae, & decaluationis. Separatio quoque Thori ad ecclesiasticum indicem pertinet solum, ca. tua, de procuratori. c. 1. de officio ordina. c. at si clerici, §. de adulteris, de indic. & ita enumeratur crimen adulterii inter crimina ecclesiastica. glossa in ca. cum sit, & c. conquestus, de foro competenti. potest & vti excommunicatione index ecclesiasticus in adulteros, ut in cap. intelleximus, ca. 2. de adulter.

s c. tua fraternitatis, §. de procura. ubi & agitur tantum de accusatione facta per maritum & coniugem, ut inde praxis tracta videatur, qua hodie in Gallia vix recipitur accusatio adulterii, nisi facta ab alterutro ex coniugibus. Ne alioquin preterea eius accusationis, bene conuenientia matrimonia, odio & dissidio in seminato turbentur, ut notat glo. pen. de concubinariis in pragma. sanctia, quanquam iure civili aliae personae admittantur, non tamen nisi certa, & proxima eadē ratione, in l. quāuis adulterii, c. ad l. lul. de adult.

CAPVT III.

De poenis stuprantium virgines.

Qui seduxerit virginem nondum desponsatam, dormieritque cum ea, dotabit eam, & habebit uxorem, si pater noluerit eam ei dare, dotabit ex aequitate canonica. Quod si constuprator noluerit eam uxorem ducere, corporaliter castigatus excommunicatusque in monasterium, in quo agat poenitentiam, detrudi debet, de quo nulla sit egrediendi sine praecipione licentia, b qui nondum viripotentes virgines corrumpunt, grauius quam qui alias corruerint puniendi, c

SCHOLIA.

a c. 1. & 2. de adult. Exod. c. 22. Deut. 22. c. 19. haec est poena ex aequitate canonica, quae alias debitas ex aliis legibus stupratoribus imponi non impedit, lex etiam Iulia, de adulteris, stupri flagitium punit, cum quis sine vi vel virginem vel viduam honeste viuentem, constuprauerit. Poenam autem irrogat stupratoribus si honesti sunt, publicationem dimidiae partis bonorum; si humiles, corporis coercionem cum relegatione. §. item lex Iulia, de adulteris, de publi. iudi. maxime si corrumpatur viro immatura, ut dicemus mox. Seductio virginis reddit eam inuoluntariam, ut ipsa poenas stupri euadat, veluti si pollicitationibus, si poculo amatorio, si magicis artibus fuerit sollicitata, ut in l. multi, de malef. & mathema. C. l. si quis aliquid, §. qui abortiuus, de poenis, P. l. si aliquis, de homic. si pollicitus quis fuerit eam se dulturum in uxorem, si ei adhareret, ut cap. tua nos, de sponsalib. si largitionib. corrupta sit, si affeatus eam, quis fuerit, & c.

E b ca. 2. §. fin. de adult. Et quia clericus, qui constuprauerit virginem, non potest eam ducere, si in sacris sit ordinibus, secundum communem sententiam, debet in foro contentioso deponi; Panorm. ad c. at si clerici, de indic. citat tamen textum, qui non loquuntur

quuntur de stupro simplici, sed de adulterio, ut ca. si quis clericus, 81. distinct. c. lator, 2. qu. 7. idem tamen Panorm. ad cap. pen. de adulter. notat clericum huiusmodi teneri ultra dotem, ad poenam pecuniariam, vel corporalem imponendam per suum ordinarium, atque vel in carcerem, vel in arctum monasteriū esse detrudendum, si esset de stupro publice accusatus. At Bernardinus Diaz, in practica criminali canonum, c. 77. hoc locum habere putat, quando esset seducta virgo, non autem si ipse sponte consensit, & ita probata voluntate puella, excusari a poena criminali, & eximi a prestatione dotis, ad quam non teneatur, nec in foro cōtentioso, nec in pœnitentiali, si modo patrem nō habeat, nam si haberet, etiam in eo casu, & non obstante contrario consensu filie, posset pater persequi iniuriam sibi in filie persona illatam, & dotem & alia ei danda. adde l. 1. de iniur. Pand.

c dat poenam Paulus Iurisconsult. in l. si quis aliquid, § 8. qui nondum viri potentes, de pœn. Pand. Qui nondum viripotentes, inquit, virgines corrumpent, humiliiores, in metallum damnantur, honestiores in insulam relegantur, aut in exilium mittuntur, competebat & pro serua seu ancilla stuprata virgine immatura actio legis Aquilia. l. si stuprum, 25. de iniur. P. D. l. 27. § 4. ad leg. Aquil. P.

CAPVT IIII.

De pœnis stupri seu incestus sacrarum virginum, & filiarum spirituum.

1 Si quis episcopus, presbyter, † diaconus aut subdiaconus, aut lector aut psalmista aut hostiarius, cum muliere sanctificata Deo, mœchatus fuerit, deponi debet: quia sponsam Christi corrumpit, si vero laicus fuerit, est excommunicandus. a Quamuis legibus ciuilibus, vltra pœna imponatur, capitalis, b pœnitentia vero imponenda monialibus & monachis. c Qui, quæve, si

A libere voluerint filios procreare, puta nubere, ergastulis concludi debent, ad perpetuam agendam pœnitentiam, cōmunionem sacra priuari, nisi in articulo mortis. d Moniales etiā si libidinibus inferuire accuserentur, & manifeste detegi non potuerint, erga regulam, suæ opinionis malam famam canonice purgare cogendæ sunt. e Quæ virginitatē Deo vouerint, & qui cum illis rem habuerint, nisi a peccando destiterint, non obtinent pœnitentiam. f

B Sacerdos vero, † qui cum filia spirituali fornicatus fuerit, ab officio deponi debet, & 12. annis pœnitere, posteaque monasterium ingredi, scemina si laica est, debet quæ possidet relinquere, pauperibus tradere, & monasterium ingredi. g

SCHOLIA.

a ca. si quis episcopus, 6. 27. qu. 1. & Sext. synodo in Trullo. cap. 4. excommunicatio porro illa laicorum, est ex mansuetudine canonica, desponsatas autem virgines Vestales esse Deo, dicitur in cano. qua Christo, can. virginibus. & ca. si quis episcopus, 27. qu. 1. can. virginibus, 27. distinct. quare in illarum compressione & adulterium, & sacrilegium, & incestus committitur, & priuatio imponitur beneficiorum clerico id agente, vide Bernardinū Diaz, in practica criminali canon. cap. 75. & hoc quidam verum ita demū intelligunt, quando peccatum in notitiam populi peruenit, secundum Cardinalem de Turcremata ad d. cap. si episcopus. Diaz tamen & in occultis locum habere putat propter gravitatem criminis.

b ca. si quis non dicam, 1. 36. part. 2. l. si quis non dicam, de episco. & cler. C. ubi & non tantum rapientes vel violantes moniales, sed etiam attentantes puniuntur.

c c. ne aliquis, 4. & seq. quod si pœnitentiam, 27. quæst. 1.

d & vltra, qui se illis coniunxerint scienter, ab illis separati, non possunt alius matrimonio alioquin legitimo iungere, vel fieri par-

Kkkk

icipes sacramēti cōmunionis, praterquam in mortis articulo, ut omnia probantur, in ca. impudicas, 11. cum 4. sequentibus 27. quast. 1. de supplicio apud Ethnicos vestalium incestuosarum, ut quod vīna defoderentur iam tractant, lib. 6. syntag. ca. 7. nu. 3. docet & idem Plinius iunior, lib. 4. epistola. Linius lib. 2. 4. 8. decadis 1. & lib. 2. decadis 4. Orosius in 2.

e c. moniales, 3. de purgat. can. libr. 5. tit. 34. ex concilio Meldensi, ca. 70. deteguntur autem manifeste libidinibus inseruisse, vel per testes, vel per inspectionem corporis. ca. nec aliqua, 27. qu. 5. forma autem purgationis ex tenore regule ordinis suscepti, eruenda.

f qua est 10. annorum secundum priscum ius, in c. deuotam, 27. sub 27. q. 1. ex concilio Toletano. 1. c. 16.

g cap. 9. si quis sacerdos, 30. qua. 1. idem si ad penitentialem filiam suam accedat sacerdos, qui honore dignitatis priuatus & vsq. ad exitum vita sua, in gi penitentia se subdere debet, can. omnes quos, 8. eadem 30. quast. 1. & rursum in c. non debet, 10. eo. non debet episcopus aut presbyter cōmisceri cum mulieribus, quæ ei sua fuerint confessæ peccata. Si forte, quod absit, hoc contingat, sic pœniteat, quomodo de filia spiritali episcopus, 15. annos, presbyter 12. & deponatur, si D tamen in conscientiam populi peruenierit. Et ibi glossa infert, quod non sit deponendus clericus, nisi pro crimine publico quod in notitiam populi peruenierit, per c. sacerdotes, & ca. seq. 50. dist.

C A P V T V.

De pœna incestus.

Sacerdos incestus accusatus & conuictus, deponendus est, & beneficii priuandus. a Quamuis iure ciuili grauior posita si pœna pro incestuoso concubitu. b Omnis incesti maculâ pollutus, infamis est, & accusare sacerdotes vel legitime cōmunicatos non potest. c Qui incestas nuptias

A de facto d contrahunt, quandiu in excommunicati debent esse, & si alter illorum morte præuētus fuerit, alter quandiu uiuet grauius debet pœnitere, & sine spe coniugii manere. e Neque nati ex huiusmodi complexibus incestuosis scienter factis, filii censentur legitimi, neque ii succedunt parentibus. f Sunt & quidam incestus ultimo supplicio puniendi. g

S C H O L I A.

a ca. pen. de purga. vulga. & ita ad depositionem perueniendum esse sanior pars concludit interpretum, si in iudicium deferatur crimen, reiectis contrariis sententiis, de quibus Bernard. Diaz, in practica criminali. canonum. c. 78. incestus enim est graue crimen, iure diuino morte expiandum. Leuit. 18. & c. 20. & grauius etiam crimen quod pertinet ad peccatum, incestus adulterio, c. adulterii 32. qu. 7. l. si adulterium cum incestu, & l. si. de ritu nupt. P.

b Cicero 3. de legibus. Incestum pontifices summo supplicio sanciunt, nos multa de hoc crimine lib. 9. syntag. ca. 11. & de diuersis formis & pœnis incestus per diuersa exempla, lib. 36. c. 7.

c c. consanguineorum, 4. sub 3. q. 4. inter infames etiam numerantur incestuosi, in ca. 17. infames esse, 6. q. 1.

d de facto enim nuptia tales coniunctiones illicitæ dicuntur, nam vere tales non sunt, propter impedimentum consanguinitatis, quod prohibet nuptias fieri, & de facto contractas dissoluit. l. incestus nuptia, § 2. & l. nuptia § 3. & seq. de ritu nupt. P. l. qui contra, 4. de incest. nupt. libr. 5. C. tit. 5.

e ca. fin. 35. q. 8. ca. quedam cum fratre, 19. & 20. si quis viduam, ca. qui dormierit, 21. & cap. 23. & seq. si quis cum nouerca, 32. q. 7. ca. 1. de eo qui cognouit consanguineam uxoris sue, libr. 4. tit. 1. Si quis cum filiastra sua scienter fornicatus fuerit, nec a matre debuit petere, nec filia vnquam habere potest uxorem, nec filiastra, nec ille, ulle.

ullo unquam tempore alii se poterint ma-
trimonio copulare, hoc tamen & prædicti
canones intelligi debet caute, ut monet So-
tus in explicatione d.c. 3. libr. 4. sententia-
rum, dist. 37. q. 1. art. 2. facit & ca. ex lite-
ris, eo. tit. de eo qui cognovit consanguineam
uxoris suæ, ca. 2. de consanguinit. &
affinit. iunge & l. qui contra, 4. de incest.
nup. C. traditur. & in dict. cap. si quis cum
nouerca, 32. quaest. 7. & in cap. in lectum
mariti, 6. cum sequentibus, vsque ad finem
34. quaestio. fin. de his qui incestum extra
matrimonium commiserint scientes, ut in-
nupti remanere debeant. Caterum quam-
uis incestuosus matrimonium contrahere
prohibeatur, tamen, si postea de facto con-
traxerit, indissolubile est, & tenetur uxori
petenti reddere debitum, quamuis ipse
petere non possit, cap. 4. de eo qui cognovit
consanguineam uxoris suæ, neque incestus
superueniens dissolvit matrimonium. cap.

pen. & fin. eod. tit.
f. ca. vnic. 35. quaest. 7. l. si quis incesti, 6. auth.
incestus nuptias, auth. ex complexu, C. de
incest. nupt. non. 12. ca. 1. & nouell. 89. ca.
fin. ubi & ponuntur alia pœna confiscatio-
nis bonorum, dotis & exilii, temperamen-
to adhibito, ut si filios legitimos incestuosi
habeant, ad eos perueniant bona, addun-
tur, & ibidem alia pœna.

g. ut cum uxore patris, cum niua, Leuit. ca.
18. 20. 21. Leuit. 17. & 22. Statuit & Si-
xtus 5. summus pontifex 9. Aprilis, ann. 2.
sui pontificatus, ut habetur in constitutio.
eius 55. secundum ordinē Bullarii Laetii
Cherubini incipiente volentis, & c. ut qui
scienter matrem & filiam, aut duas sorores
germanas cognouerit carnaliter, pœna ul-
timi supplicii plebatur pariter & mulier,
quæ scienter cum patre & filio, vel cum
duobus fratribus germanis concubuerit.

CAP. VI.

De pœna raptoris.

Raptus puerorum aut mulierum, qui-
bus quis abutatur, potest admittere

pœnam mortis & detruncationis mem-
brorum, a maxime si sit sanctimonialium
sive volentium, siue inuitarum. b Et cano-
nes raptores huiusmodi sanctimonialium,
viduarum, aut virginum, cooperatores &
conniuentes raptoribus, si clerici sunt, a
proprio gradu deiiciunt, laicos anathe-
matizant. c Statutū etiam, ut si quis spon-
sam alterius rapuerit, publica pœnitentia
multetur, & sine spe coniugii remaneat,
& si ipsa eidem crimini consentiens non
fuerit, licentia nubendi alteri non negetur,
non aliter. Et si post hæc se coniungere
præsumserint utique vsque ad satisfac-
tionem anathematizentur. d Permittitur
tamen hoc iure puellæ raptæ nubere
raptori, si prior dissensio postmodum
transeat in consensum, dummodo ad con-
trahendum alioquin legitimæ sint perso-
næ. e Quod si raptor cum rapta ad eccle-
siam confugerint, & fœminam ipsam vio-
lentiam pallam constiterit, rapta de po-
testate eius liberata, raptor mortis vel pœ-
narum impunitate concessa, ad seruien-
dum subiectus sit, aut redimendi se libe-
ram habeat facultatem. Si vero, quæ ra-
pita patrem habuerit, & puella raptor-
i cōsenserit, potestati patris excusata red-
datur, raptor autem patri superioris con-
ditionis satisfactione tenebitur obno-
xius. f

SCHOLIA.

a cap. in archiepiscopatu, de raptoribus. pro-
bat & cap. fin. 36. quaest. 1. dum dicitur con-
fugienti raptori ad ecclesiam condonari
mortem. Iure civili pœna capitalis in ra-
ptores & ultimi supplicii imposita est, atq;
simul in opem ferentes. l. vnic. de raptorib.
virgin. l. qui catu, §. qui vacantem, ad leg.
Iul. de vi public. P. §. utem lex Iulia, de vi,
vers. fin. autem, de public. iud. Ibi que alia
ponuntur pœna, ut nouell. 150. & 143.

b c. si quis non dicam rapere, 36. quæ. 2. can. si
quis non dicam, de pœnitent. dict. 1. l. si quis
non dicam, & leg. raptores, C. de Episcop.

Kkkk 2

Et clericor. dict. l. item lex Julia. de vi. vers. A
 sin autem, de public. iud.
 c. ca. raptores igitur, 2. can. de puellis, 4. ca. si-
 quis virginem 5. Et seq. 36. q. 2. Quin Et
 si quis clericus monasteria sanctimonialia
 sine manifesta Et rationabili causa
 frequentare presumerit, per episcopum ar-
 ceri, Et si non destiterit, ab officio ecclesia-
 stico reddi immunis debet, Et a ceteris fide-
 lium fieri penitus alienus, cap. monasteria
 sanctimonialium, 8. de vita Et honesta. B
 clericor. In quo tamen notabis admonitio-
 nem desistendi precedere oportere poenam,
 ut in aliis, can. indigne, 12. q. 2. cap. sacro,
 de sentent. excommunic.
 d. in cap. raptor. 33. Et sequenti statutum, 27.
 quest. 2.
 c. ca. fin. de raptoribus. matrimonium quip-
 pe hoc iure inter raptorem Et raptam con-
 tractum crimen abolere hoc iure videtur,
 si modo matrimonium aliunde non habeat
 impedimentum, ut puta ordinis, consanguini-
 tatis, vel alterius generis. Prohibuit au-
 tem ius civile raptam raptori nubere, l. v-
 nic. §. et si non nuptia, de raptor. virg. libr. 9.
 tit. 13. cap. cum secundum leges, de heres.
 in Sex. Quod Et olim determinatum fuisse
 in consiliis sacrosanctis videtur, ut in
 consilio Aquisgranensi, ca. placuit, 11. Et
 Meldensi, c. si autem, 10. §. 6. q. 2. in Chal-
 cedonensi. Et Cabillonensi, c. de puellis, eadē
 36. q. 2. Iustin. postea Et poena sancivit de-
 portationis, imposita etiam parentibus ra-
 ptarum consentientibus, nouell. 143. de
 muliere raptum passa, Et nouell. 15. de ea
 qua raptori suo nubit, Et ibidem raptoris
 bona confiscantur, vide concilium Chal-
 cedonense, ca. 27. Wormacense, ca. 77. di-
 num Thomam 2. 2. qu. 154. art. 7. fuit Et
 de his noua concilii Tridentini definitio, E
 sessione, 24. tit. de reformatione matrimo-
 nii, cap. 6. decernit, inquit, sancta syno-
 dus inter raptorem Et raptam, quan-
 diu ipsa in potestate raptoris manserit,
 nullum posse consistere matrimonium,
 quod si raptam a raptore, separata Et in

loco tuto Et libero constituta, illum in
 virum habere consenserit, eam raptor
 in uxorem habeat, Et nihilominus rap-
 tor ipse, ac omnes illi consilium, auxi-
 lium Et fauore præbentes, sint ipso iure
 excommunicati, ac perpetuo infames,
 omniumque dignitatum incapaces. Et
 si clerici fuerint de proprio gradu deci-
 dant. Teneatur præterea raptor mulie-
 rem raptam, siue eam uxorem duxerit,
 siue non duxerit, decenter arbitrio iu-
 dicis dotare, hac ibi.

f. in cap. fin. 36. questio. 1. ex concilio 1. An-
 reliacensi, c. 4.

CAPVT VII.

De fornicatione.

CLERICI in subdiaconatu Et aliis supe-
 rioribus ordinibus constituti, si ux-
 res de facto acceperint, eas dimittere Et
 poenitentiam agere de commisso per ex-
 communicationis Et suspensionis senten-
 tiam, compelli debent. a Post longam ta-
 men poenitentiam Et vitam laudabilem conti-
 nentes, officio suo restitui poterunt, Et ex
 indulgentia episcopi eius executionem
 habere. b Presbyter autem, aut diaconus,
 aut subdiaconus, de quacunque femina
 crimine fornicationis suspectus, post pri-
 mam, secundam Et tertiam admonitionem,
 si inueniatur fabulari Et aliquo modo con-
 uersari cum ea, excommunicationi subda-
 tur c Et si moniti clerici a fornicariis se non
 abstineant, ab ecclesiasticis beneficiis usque
 ad satisfactionem suspendi debent, Et si
 rursus suspensi eas presumerint retine-
 re, perpetuo remouentur ab eisdem, Et ab
 officio. e Sed Et si quis ex his sit publicus
 Et notorius concubiniarius, vel per senten-
 tiam, vel per confessionem factam in iure,
 vel per euidentiam rei, quæ tergiversatio-
 ne aliqua celari non possit non aliter, in
 officio poterit euitari. f Puniantur Et con-
 cubinæ in foro ecclesiæ sententia excom-
 municationis, g Et aliis poenis. In summa
 hoc iure inter omnes Christianos omnis
 coitus

coitus extra matrimonium illicitus, & damnabilis est, i verum simplex fornicatio non ita vt adulterium vel incestus, & vt alia peiores coniunctiones, punienda, & lenones tamen multo magis erunt detestabiles.

S C H O L I A.

- a c. 1. de cleric. coniug. lib. 3. tit. 3. can. presbyter, 28. distinct. ex concilio Toletano, 4. cap. 42. & ca. quidam clerici, 81. distinct. B
Iussum erat episcopis, auferre huiusmodi coniunctiones clericis, & venundare, illis pro tempore relegatis ad poenitentiam, quos sua libidine infecerunt. dehinc & easdem fornicarias, si separari nollent ab illis, iussit per principes in seruitutem redigi, ca. eos qui, 32. distinct. efficiebantur & filii nati ex eo concubitu serui in perpetuum ecclesie eius, cui praeuisset in dignitate constitutus, qui eos genuisset. Tractatur de prohibitione C
matrimonii vel concubinitus presbyterorum, & in maioribus ordinibus constitutorum, & de separatione, si de facto fiat in in 27. dist. & 82. & tit. qui cleric. vel uenen. &c.
- b c. sane sacerdotes, 4. de cleric. coniug.
- c c. si quisquam, 2. de cohabit. clericorum & mulier.
- d c. sicut, 4. eod. tit. de cohabit. clericorum, quod & extenditur ad inferioris ordinis clericos, cap. si autem clerici, 6. eo. tit. & c. vt clericoru, 13. de vita & honestate cleric. in continentos, non se emendantes, & suspensi celebrantes, in perpetuum deponi iubetur & praelati, qui tales in suis iniquitatibus sustinent, maxime obitu pecunia vel alterius commodi temporalis. pari subiciuntur uilioni.
- e dicto c. si autem clerici, 6. & can. Maximianus, 6. 81. distinct. concilium Tridentinum, sess. 25. c. 14. adferi poenas concubinariorum publicoru, vt si admoniti non abstinerint, priuentur tertia parte fructuum beneficiorum, & pensionum ecclesiasticarum, applicanda fabrica Ecclesie, vel alterius pii loci arbitrio episcopi. Et si postea non abstinerint ab eadem vel alia concubina, suspendantur ab officio, & beneficii administratione, & si deinceps perseuerauerint, priuentur beneficio & pensionibus ecclesiasticis. Et si adhuc non se emendent, excommunicentur, clerici autem alii concubinarij, qui beneficia non habent, poena carceris, aliisque canonicis puniantur, & inhabiles declarentur ad beneficia, cum suspensione ab ordine quem habent: Episcopi vero concubinarij, si in synodo prouinciali admoniti, non se emendent, ipso iure sint suspensi, &c. vide titulum de publicis concubinariis in concordatis, ubi & poena alia & in negligentes quoque episcopos, vide & qua diximus in explicatione, c. 1. de accusationibus regula 14. & que tractat Guido Papas, decis. 558. ubi docet, notorium concubinarium celebrantem esse ipso iure & factio irregularē, per rationes ibi adductas, & ita fuisse conclusum, ideo & sequi, quod veniat beneficio priuandus, pro quo videnda notata per doctores ad cap. fin. de clerico, excommunicata ministra addit & multa alia ex concilio Basiliensi sessione 26. relata in titul. de publicis concubinariis in pragma. sanctio. Bernardinum Diaz Hispanum in pract. crim. can. c. 74.
- D f ca. fin. c. uestra duxit, 7. de cohabit. cleric. vel mulier. sic intelligendi sunt canones. ca. nullus, can. prater haec, 32. distinct. c. si. 15. q. si. c. si qui sine, 81. dist.
- g ca. si concubina 55. de sentent. excommunicat.
- h nempe vt ueneant & seruituti mancipentur, vt ante dixi in litera a, & in monasterium detrudantur, cap. fraternitatis, 33. dist. vide & de poenis contra concubenarios in concilio Tridentino sessione, 25. de reformatione, c. 14. & in concordatis tit. de publicis concubinariis, ubi Rebuffus adfert 30. poenas contra concubenarios. Presbytero qui fornicationem fecerit 10. annorum poenitentia imponitur, iuxta distinctio-

nem eius pœnitentia, in c. presbytero, §. 82. A
 distinet. in ca. vero Apostolorum 24. sta-
 tuitur, episcopum aut presbyterum in for-
 nicatione deprehensum, deponendum, non
 autem a communione arcendum, ne bis
 eodem delictu vindicetur, nec debet absol-
 vi excommunicatus concubinarius, quin
 prius de facto concubinam eiecerit, etiam
 si occultus fuerit, si dubitetur de peccati
 continuatione, ca. legatur, 24. q. 2. ca. au-
 dite 4. dist. Angelus Clauasius, in summa B
 i ca. predicandum, 22. qu. 2. ca. nemo blan-
 diatur 4. ca. in eo fornicator, 12. ca. mere-
 trices, 11. 32. que. 4. c. Deus qui ecclesiam,
 de pœnitentia. & remissio. ca. aliter, 30. qu. 5.
 iuxta Dei preceptum, non moechaberis,
 Exod. 20. ad Galatas c. 5. Tobia 5. probi-
 bitum & facere membra nostra membra
 meretricis, quod sit & adheredo 1. ad Co-
 rinth. 6. atque improbat error Beguino C
 rum & Beguinaru, qui dicebant rem ha-
 bere cu mulieribus non esse peccatu, quod
 ex naturali videretur appetitu, peccatum
 tamen esse mortale eas osculari, clemen. ad
 nostram, de heret. in clem. Proinde & con-
 cubinatus iure pontificio est prohibitus,
 quamuis aliquando iure civili in certis ca-
 sibus fuerit permissus, sicque antiquantur
 leges & exempla olim permittentia concu-
 binatum, in can. dicat aliquis, & c. mere-
 trices, 12. q. 4. Et semper habuisse concubi-
 nam fuit vere peccatum, ut scribit gloss. fi.
 in dict. cap. meretrices. per c. gaudemus, de
 diuort. neque unquam fornicari impune
 permissum fuit, c. fornicari, 10. 88. dist. c.
 nubendi, 27. q. 1. Hic tamen observa. ali-
 quando veram uxorem fuisse dictam con-
 cubinam, cum qua non fuisset tamen ma-
 trimonium contractum in facie ecclesie,
 qua nihilominus vere coniuncta & sine E
 ullo impedimento fuisset, que non fuit ali-
 quando prohibita, ut in can. is qui non ha-
 bet, uxorem 4. & c. Christiano, 34. distin.
 Comparatur autem illa concubina uxori
 aliquorum, que sine dotalium tabularum

solemnitate ducta fuerat, ut in nouell. 18.
 cap. 5. vere enim illa erat etiam coniunx, sed
 quia dotalia instrumenta & solemnitates
 non interuenissent, lex concubinam nomi-
 nat, can. omnibus seruis Dei, 3. §. concubi-
 na autem, 24. dist. ideo illa non fuit omni-
 no prohibita, quia perpetua, & distans a
 prohibita, que erat concubina temporalis
 non uxor, neque etiam arcebat a comu-
 nione, qui talem uxorem dictam concubi-
 nam habebat, d. c. is qui non habet, Sic in
 c. audita, eadem 34. dist. D. Augustinus di-
 cit non licere habere concubinas, que postea
 dimittuntur. Tamen hodie, cum in facie
 ecclesie sit celebrandum matrimonium, &
 sine ea solemnitate non dicitur legitima
 coniunctio. c. cum in hitibus, de clandestina
 desponsatio. recte dicemus & omnem con-
 cubinatum prohibitum & semper presu-
 mi coniunctionem illicitam, nisi interue-
 niat legitima solemnitates, c. aliter, 30. q. 5.
 Nomine etiam hic luxuria, omnis inordi-
 nata pollutio intelligitur. c. in eo. 32. q. 4.
 k ca. adulterii, 11. 32. q. 7. Sine carnali de-
 licto pauci inueniuntur, c. 16. quia sancti-
 tas tua, 10. dist. Castitate. difficile seruare
 est, maxime nunc, quare defectus tempo-
 rum, quibus non solum merita sed corpora
 ipsa hominum defecerunt, distributionis ca-
 nonice non patitur in omnibus manere cen-
 suram, c. fraternitatis, 7. 34. dist. Arctissi-
 ma vita dicitur castitatis promissa, c. 5. de
 his, 8. dist. difficilis res, sed maioris meriti
 se castrare propter verbum Dei in volun-
 tate, & sponte, neque omnes capiunt verbum
 istud D. Matthai, ca. 19. & ca. 9. qui sunt,
 33. q. 5. Carnis luxuria interdum sapientes
 infatuat, ut Salomonem, ca. Salomon, 2.
 qu. 4. ca. Sacerdos, 3. q. 7. Sanctos proster-
 nit, ut Dauidem, ca. septies, §. Dauid quo-
 que, de pœnitentia. dist. 3. dist. ca. Sacerdos,
 §. item Dauid fortes vincit, ut Samsonem,
 ca. si non, 23. q. 5. Et ut dicebat Iustinian.
 in §. illud quoque melius, ca. 4. nouell. 74.
 quibus mod. naturales efficiant. legitimi.
 etli castitatis simus amatores, & hoc si-
 mul

mul nostris sancimus subiectis: nouimus tamen nihil esse furore amoris vehementius, quã retinere philosphiã est perfecte, &c. Plato quoque in Phædro, amorem vocat *μαριαν*, Caterum nec ideo minus delictum est fornicari, & peccatum mortale, quamuis multi in illud incidant, ca. multi, 2. q. 1. c. flagitia, 3. 2. q. 7. & quãuis vitium sit naturale, hoc est ex corruptione naturali, tamen vitium est, & non excusat. l. si seruus, l. si fornicarius, ad l. Aquil. B. P. mitius tamen punitur, vt in l. omne delictum. §. per vitium, aut per lasciuiam. de re militar. P. neque statim imponitur clericopro fornicatione pœna depositionis glo. inc. Maximianus, 81. dist. gl. in c. lator, 2. q. 7. in can. presbyter 82. dist. sed pœna arbitrio iudicis relinquitur, vt est communis opinio, secundum Felinum ad cap. at si clerici, de iudic. & Ioannem de Selua in tracta. beneficio. in 3. par. que. 3. vbi plura Ioan. Bernar. Diaz. in practica criminali canonum, c. 72.

de his diximus, lib. 36. syntag. ca. 11. & de eorum pœnis tractatur. in nouell. 4. de lenonibus, & lenones leg. Iulia. de adulteriis puniendis dicitur, in l. 2. §. 2. & 3. ad l. Iul. de adul. dicuntur & infames, in l. 1. & l. Athletas, §. ait pretor, de his qui notan infamia, pœna metalli affici debere quoque tradit. l. fin. de spectac. lib. 11. C. Quia & D. lenocinium exercere, vt dixi ante, non minus est quam quæstum facere corporis, leg. palam, §. lenocinium, de ritu nup. P. Qui etiam ita decipiunt & conciliant raptoribus raptas plumbo liquẽte in os iniecto, necantur, in l. vnic. de rapt. virg. C. ad lenocinium pertinere. & legem Iuliam de adulteriis videtur, donum ad colloquendum vel tractandum de stupro, vel ad committendum etiam amicis concessisse, l. qui donum, 8. & seq. et si amicis, ad l. Iul. de adul. Pandect. proxeneta & tabularii delatores literarũ stupri eadem lege teneri possunt: quamuis ex aliis causis proxeneta non improbantur, & ad conciliandum etiam ho-

nestam amicitiam, vt in l. 2. & tit. de proxeneticis. Pandect. lib. 50. tit. 4. & de sponsalibus, sponsalitiis, & proxeneticis, libr. 5. C. tit. 1. quod intelligerem, si sciõter tabellas stupri quis detulisset, nõ utique si ignorans quid in illis esset scriptum detulerit. Sic legimus apud Suetonium de claris Grammaticis. c. 91. Curtius, inquit Nitria, hæsit Cn. Pompeio, & C. Memnio, sed cum codicillos Memnii ad Pompeii vxorem de stupro protulisset, proditus ab ea, Pompeio offendit, domoq; ei interdictum est.

CAPVT. VIII.

De luxuria contra naturam.

Quicumque illa incontinecia, quæ contra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentia, & quinque ciuitates igne consumsit, deprehensi fuerint, laborate, si clerici fuerint, deiciantur a clero, vel ad agendam pœnitentiam in monasteriis detrudantur, si clerici, ex communitationi subdantur, & a cõtu fidelium sunt penitus alieni. a Commixtio autem cum brutis morte digna est. b.

SCHOLIA.

a. Hec omnia in ca. clerici, 14. de excessibus prelator. lib. 5. tit. 31. detestatur & isdem fere verbis hoc crimen, cap. vt clericorum, 13. de vita & honesta clericor. Ciuitates quinque, quæ ideo igne consumptæ sunt, Sodomia, Gomorrha, Adama, Sebrini, Segor, & Efeale, quæ Bale. Genes. c. 19. quarum dua ex vicinitate aliarum Adama & Sebrin, tres ex proprio delicto perierunt, cap. 46. sed & continuo qui dixerit, de pœnit. distinct. 1. Diuus Augustinus. libr. 3. confession. ca. 8. & in can. 13. flagitia, 3. 2. q. 7. flagitia, inquit, quæ sunt cõtra naturam vbique & semper detestanda, atque punienda sunt, qualia Sodomitarum fuerunt, &c. Rursum in ca. adulterii malum, 1. eadem 3. 2. q. 7. Pessimum omnium fornicationum scelus, dicitur, quod sit

contra naturam, ut si vir membro mulieris non ad hoc concesso voluerit uti, quod execrabile vitium in meretrice, execrabilius cum uxore flagitium hoc in viro, sexu detestabile, ca. offerbat, 1 2. cap. usus naturalis, 14. eadem 3 2. quest. 7. cap. 1. ad Roman. Sed & per extraneam Pii 5. incipientem, nunc primum, & aliam, horrendum illud, clerici huius criminis rei, decernuntur tradi seculari curie. Iustinian. in nouell. 77. ut non luxuriantur contra naturam, refert propter huiusmodi scelera & blasphemias impunitas famem, terra motus, pestilentias, a Deo immitti, iubetque in reos sine mora secundum leges animaduerti. Id ipsum & statuit in edito seu nouel. 1 4 1. de his qui luxuriantur contra naturam, nos de hoc crimine & poenis diximus quoque, lib. 36. syntagma. cap. 10. de prapostera libidine virorum & mulierum, & ca. 1 4. de nefanda cum brutis, Legum poena contra huiusmodi scelus eos ignis diuinaque de caelo vltio dicitur, in cap. 19. Genes. & rursum Leuit. cap. 18. vers. 22. cum masculino non commiscearis coitu foemineo, quia abominatio est, & vers. 13. cum omni pecore non coibis, nec maculaberis cum eo. mulier non succumbet iumento nec miscebitur ei, quia scelus est, & de poena. in capit. 20. Leuit. vers. 13. Qui dormierit cum masculino coitu foemineo, vterque operatus est nefas, morte moriantur, sit sanguis eorum super eos, iunge & vers. 15. iure civili gladio vltiore huiusmodi scelus extruditur, in l. cum vir, 3 1. C. ad leg. Iul. de adult. in l. 1. §. qui puero, de extraordin. criminib. lib. 48. Pand. tit. 1 1. ca. sollicitatores, 1 5. §. qui puero, de poenitent. dist. 1. Qui puero, inquit, stuprum abducto ab eo vel corrupto comite persuaserit, aut mulierem puellamve interpellauerit, quidve impudicitiae gratia fecerit, domum praebuerit, pretiumve quo is persuadeat dederit, perfecto flagitio puniatur capite imperfecto, in insulam de-

portatur, corrupti comites summo supplicio afficiuntur. Et §. item lex Iulia. de adulteriis, de public. indic. refert legem Iuliam gladio punire eos, qui cum masculis nefandam libidinem exercere ausi sunt. Lata & ante legem Iuliam de stupro puerorum, Scatinia lex, qua animaduvertebat in construtores, de qua Suetonius in Domitiano, cap. 8. Cicero, 5. Philip. Iuuenal. Satyr. 2.

B b cap. 4. mulie. 1 4. 1 5. qua. 1. mulier. Quae accesserit id omne pecus ascendi, ab eo interficietis mulierem, & pecus, morte moriatur, rei enim sunt. Qui coierit cum iumento, morte moriatur. Exod. 22. vers. 18. Et Leuit. 18. vers. 23. cum omni pecore non coibis, nec maculaberis cum eo. Mulier non succumbet iumento, nec miscebitur ei, quia scelus est. Adde Leuit. cap. 20. vers. 15. iumentis nomine ibi, בהמה behema, omnia maiora quadrupedia continentur, quibus sarcina deferuntur, vel currus trahitur, ut declaratur apud Columellam, lib. 6. cap. 3. quod Hebraei vocant etiam generaliter בהמה behema, id omne & etiam & latius omne animal cuiuscunque sit sexus & generis, maxime quadrupedes, cum tamen Iuris consulti aliquando distinguant inter pecus, & iumentum, in l. legati seruis, 64. §. pecoribus, & sequentibus, de lega. 3. leg. 2. §. fin. ad leg. Aquil. ubi & agitur de pecudis appellatione. Pecus etiam in prohibitione diuina pagina dicitur, omne animal quod sub imperio hominis est.

DE POENIS.

a TITVLVS XV.

E a Similis titulus exstat de poenis, lib. 5. decreta. & tit. 37. lib. 5. Sexti. tit. 9. & lib. 5. clem. tit. 9. & in extraneis, 10 annis 22. & communibus, & in diuersis locis decreti Gratiani, & libr. 48. P. tit. 19. & libr. 9. C. tit. 47. Eo referri possunt tit. 1. de modo multarum, quae a iudicibus infliguntur, lib. 7. C. tit. 55. de poena iudicis qui male iudicauit, vel eius qui iudicem vel aduersarium corrumpere curauit, lib. 7. C. tit. 49. de infirmandis